

KOLOSI

Rau Yo Paulu Iwode Pang Di Kolosi I

---

1 ¹Au Paulu awodo rau naii. Ngan au i, Maro itoo ya taunu lono a ipootau be ayei aposol ke Yesu Kirisi. Inbe au aye ede san Timoti, yo itara lono medana pang Yesu i, in amru la amyawara rau naii pang ²ang di diemam yo katara lomim medana pang Kirisi a kayepe Kolosi nga. Ang ngan di tooltool yo Maro ipootang panga ya taunu nga. Ngan ampatarau pang Tamada Maro nen, be ole lono pang a iyei dada dook mata pang, inbe iyei ang le kayepe ye lo silene yo ki i.

Paulu Iwete Lo Ponana Ki Pang Maro Ye Di Kolosi

³Kanakana nga ye kene yo amru ampatarau yang ye in nga, ngan amwete lo ponana kiam pang Maro yo Tool Mai kiidi Yesu Kirisi in Tamana i. ⁴Ngan nen, yesoo amlongo betanga be ang ngan katara lomim medana pang Yesu Kirisi, inbe lomim mai san pang di tooltool yo ke Maro nga lapau. ⁵Ngan kayei nen, yesoo muku ye kene yo di tooltool tiwetewete betanga moolmool ye bingi dook mata ke Kirisi pang ye in nga, ngan le katara lomim medana ye. Ngan nen le nookoot nga katar matamim pang Maro, inbe kanam ye so dook mata yo itaru pang a iken ye malala ki ni. Ngan la le katara lomim medana pang Kirisi, inbe lomim mai san pang di diemim tina nga. ⁶Ngan bingi dook mata tani yo di tooltool ke Maro tiweteweta pang i, in di la tikauu a la tiweteweta pang di tooltool ke tana maimai kapala lapau a ipa so a ila. Le ang ngan, ye kene yo tiwetewete pang ye bingi dook mata a lomim galanga moolmool ye dada yo Maro lono pang mai san a iyei dada dook mata pang ye in nga, ngan ilonang a kaportak lomim, le nookoot nga kayepe dook mata ye Maro matana. Ngan nen le ilon di tooltool alunu a tiportak lodi le tiyepo dook mata ye Maro matana dawa ben ang ngan. ⁷Ngan tool kiam, Epapras, yo lomam panga mai san i, in ikaua nemam a imala ipatomonai

ang ye betanga moolmool tani a lomim galanga ye oo. Ya in kapraingi dook mata ke Kirisi le iyei urata ki dook mata be ilonang ye. ⁸Inbe ya la man iwete pam nen, be ang ngan Maro Amunu Silene iyei ang le lomim mai san pang di tooltool kapala yo titara lodi medana pang Kirisi nga.

⁹Le ye kene yo amlongo betanga kiang nen nga, ngan le ammadit ye pataraungu le ammaryoo tiap. Inbe amtoro Maro be ilonang a ikaua lo galanga yo ipa ye Amunu Silene in pang, a be nen ngan lomim galanga dook ye so le imot yo lono be kayei nga. ¹⁰Ngan yo ampatarau nen nga, ngan be nen a katoo dada dook mata, le so le imot yo kayei nga, ngan ole kayitmaka Tool Mai ene ye, a be nen ngan lon ponana yang. Inbe ampatarau nen a be nen ngan kayei urata dook mata matana matana yo be kalon di diemim ye nga. Inbe nen a Maro ilonang le lomim galanga ye dook mata le dook mata kaiye. ¹¹Inbe ampatarau nen, be Maro ole ipamedang ye gurana ki yo maiyoko mata i, a be nen ngan kakodo le tutube, inbe kasolo urata moonoo yo be pombe pang yang nga, inbe ole katemim malmal tarai tiap, bong ole katoko too katemim, inbe lomim ponana ye. ¹²Nen le ole kawete lo ponana kiang pang Tamada. Ngan ya in iyei ang le ke be kakap so yo ipamede betanga be ikap pang di tooltool ki yo matan kala di a tiyepe ye sul loloana ki nga. ¹³Inbe ya in ipamulidi ye gurana ke todo parmana, inbe ikau idi a lo tagaua ye di tooltool yo Natunu matan kala di nga. Ngan Natunu tani in Tamana lono panga mai san. ¹⁴Inbe Maro Natunu tani in ya taunu iraia tinini a tiraumate, a be nen ngan Maro iyemenai idi ye noonoo yo tayei nga be, bong igiri noonoo kiidi tina ngan le imot.

Dada Le Urata Yo Ke Kirisi Nga

¹⁵Ngan Maro ke be takamata ye matada tiap, bong Natunu ipatnai paidi ben ya in dawa ben Maro kanningana. Inbe ya in Maro Natunu mumuanga, le gurana ki maiyoko ye so le imot yo Tamana itar a iken nga. ¹⁶Ngan ye Natunu tani in baene nga, ngan Maro itar so le imot yo iken ye lang le tana nga. Le ya la itar so le imot yo takamata ye matada nga, inbe so kapala yo takamata tiap nga. Ngan nen le so ben di bangabangana ke Maro yo gurana kidi mai mata nga, inbe di bangabangana matana matana yo tiyepe ye malala ki a matadi kala urata ki nga, ngan ya la itar di le imot be tiyepe inbe tiyitmaka ene i. ¹⁷Ngan Natunu tani in iyepe muku, motong la so tina ngan le imot pompombe nga. Inbe ye gurana ki yo maiyoko i, in iparama so nga le imot a tiken ye ned. ¹⁸Inbe ya in iyei kuto mai pang di tooltool ki yo tigaua ye bareme ki nga. Le moolmool, ya in dawa ben kutodo, inbe idi nga dawa ben baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. Inbe ya in imadit muku ye ni ke matenge, a be nen ngan ya taleu la be imuku pang so nga le imot i. ¹⁹Ngan nen, yesoo Maro lon ponana be gurana le dada ki tina

nga le imot le pusbe, ngan iken ye Natunu, ²⁰a be nen ngan iportak so le imot yo ke lang le tana nga a timan pang ye Maro. Ngan nen le imalum pang Kirisi a imata ye kai palasingi, a be nen ngan rara ki tani yo imati i, in iyei idi le taye tagaua dook a tayepe ye lo silene yo ki i.

²¹Muku ngan, ye lomim yo dook tiap pang Maro, inbe ye dada dook tiap kiang yo kayei nga, ngan kayei ben koi ki a kayepe manga mooloo ye. ²²Bong nookoot nga ye Natunu tani yo imata i, in la Maro iportakang, nen le ang ngan kaye kagaua dook mata a kayepe. Inbe pang dama ni ye kene yo be lo kakodo dama ki ye in nga, ngan ole ikamatang ben ang ngan di tooltool ki ya taunu yo tinimim iken galangana nga, inbe kayepe le taukamim busunu ye matana nga. ²³Bong be nen ngan ole kakodo le kamede, inbe kaparama lomim medana yo kataru pang Kirisi i, in le iken so. Inbe kin kamalum pang tool sa a ilelang le kayege bingi dook mata yo kalonga koot i, in be, bong katar matamim pang Maro le iken so, inbe kanamu ye so yo ipamede betanga pang ye i. Ngan bingi dook mata tani yo kalonga i, in tiweteweta pang di tooltool ke ni mai i le imot lapau. Inbe au Paulu i, ayei urata ben tool ke kapraingi a awetewete bingi dook mata pang di tooltool.

Paulu Ilon Di Tooltool Yo Tigaua Ye Bareme Ke Yesu Nga

²⁴Nookoot nga au i lok ponana ye yo asolo masngana a be nen ngan alonang ye nga. Muku ngan Kirisi isolo masngana be iyei urata ke Maro, bong masngana tani in imot tiao. Le au i lok be aloni, inbe asolo masngana nen lapau, a be nen ngan alon di tooltool yo tigaua ye bareme ki nga. Ngan di tooltool tina, ngan dawa ben Kirisi baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. ²⁵Nen le au i ben kapraingi ke di tooltool tina yo tigaua ye bareme ke Kirisi nga, inbe Maro ikaua urata pau be awetewete betanga ki pang ang di tooltool ki tina, ngan dook le imot. ²⁶Ngan betanga ki tani, in muku ngan itarkoo a iken sollono le di tooltool yo ke mukot ngan lodi galanga ye tiap, bong nookoot nga ipaposi pang di tooltool ki le lodi galanga ye dook mata san. ²⁷Ngan Maro iyei nen, yesoo lono be ole ipaposo betanga yo iken sollono ye dada dook mata yo be iyeii pang ang di tooltool yo kapa ye rara kidi Yuda tiap, in pang. Ngan betanga tani in nen, Kirisi iyepe lomim lapau a iyei ang le ang ngan katar matamim pang Maro, inbe kanama so dook mata yo itaru pang a iken dook mata ye malala ki ni.

²⁸Am nga amwetewete pang di tooltool nga le imot ye Kirisi, inbe amkarata di ye dada dook tiap yo tiyei nga, inbe amtoo lo galanga le imot yo Maro ikap pam a ampatomonai di ye dada dook mata ki nga. Ngan amlon di nen a be nen ngan titara lodi medana pang Kirisi, le ye kene yo be tikodo dama ke Maro ye in nga, ngan ole ikamata di ben taukadi busunu ye matana. ²⁹Le ye punu yo nen i, in la le au i ayei urata

ye gurana ki tina le imot yo ikap pau nga. Ngan gurana ki yo maiyoko i, in la iken yau a ayei urata mai san ye i.

2 ¹Au i lok be ang ngan lomim galanga yau nen, au i ayei urata mai san yang be alonang. Inbe ayei urata mai nen ye di tooltool yo tiyepe Laodisia nga, inbe di tooltool kapala yo tikamata matak pitiao nga, ngan lapau. ²Au i ayei urata nen a be nen ngan apamede ang le imot ye lomim medana yo kataru pang Kirisi i, inbe alonang le lomim mai san pang di diemim kapala a kaye di kagauagaua dook mata. Inbe ayei urata nen a be nen ngan ang ngan lomim galanga dook ye so dook mata tani yo muku ngan iken sollono, bong nookoot nga Maro ipaposi le se iken mallangana i. Ngan so dook mata tani, in la Kirisi i. ³Inbe Kirisi ya taleu in la ke be ipagalangidi ye lo galanga ke Maro yo iken sollono nga. Ngan lo galanga ki, in dook mata kaiye le dawa ben balingi mai. ⁴Ngan awete pang nen nga, ngan be nen a tool sa ke be ikaua lungunu yang ye betanga ki yo iwete ngan kon paweserai ang ye, ngan tiap. ⁵Nookoot nga ayang tayepe tiap, bong ye Maro Amunu Silene yo igaua idi le lodo atu i, in dawa ben ayang tayepe gaongo. Ngan au i lok ponana ye yo alongo betanga be ang ngan kagauagaua dook mata, inbe kakodo le kamede ye lomim medana yo kataru pang Kirisi in nga.

Be Taye Kirisi Tagauagaua Nga, Ngan Ole Tayepe Ye Yepongo Dook Mata

⁶Ngan dawa ben ang ngan katoo betanga ke Kirisi a iyei Tool Mai pang nga, le nookoot nga kaye kagauagaua, inbe katoo dada dook mata yo lono be di tooltool ki titoo ngan le iken so. ⁷Inbe katara lomim medana le imede pang bingi dook mata yo tipatomonai ang ye i, inbe kanakana ngan kawete lo ponana kiang pang Maro. Nen le kakodo le kamede ye Kirisi dawa ben kai yo ramini idu lopo le iparama i, inbe dawa ben rumu yo tire ye sauia medana le imede mata i.

⁸Inbe kin kakawai yang dook leu, ole nen ngan tool sa ikaua lungunu yang ye betanga doko a be nen ngan la katoo betanga yo ki nga. Ngan betanga tina ngan ole kalongo ben betanga moolmool, bong ngan betanga sokorai yo tikap ye di sasa kidi nga. Inbe betanga ke di tooltool yo nen nga, ngan ipa ye Kirisi tiap, bong ipa ye di tooltool ke tana, inbe ye di so sadi yo matadi kala tana mai i nga. ⁹Ngan awete pang nen, yesoo dada le gurana inbe lo galanga ipa ye so le imot yo ke Maro nga, ngan iken ye Kirisi, inbe ya in isi iyei tool moolmool dawa ben idi nga. ¹⁰Nen le ya in iyei kuto mai pang so matana matana tina yo gurana kidi mai mata inbe edi maimai nga. Ngan ang ngan ke Kirisi, inbe kaye kagaua. Ngan nen le so dook mata ke Maro tina yo iken ye nga, ngan ikap pang le imot lapau. ¹¹Inbe ye gurana ke Kirisi nga, ngan ang ngan katoo dada moolmool yo ke koranga tiniidi i. Ngan dada tani ke koranga tiniidi in

ben di tooltool tiyeii ye baedi a tikoro di tooltool tinidi ke diki nga tiap, bong Kirisi ya taunu la iyeii i, nen le igiri dada dook tiap ke noonoo yo iken lomim ngan. ¹²Ang ngan ye kene yo tirriu ang ye ran ye in nga, ngan dawa ben tikelmai ang kaye Kirisi. Inbe ang ngan katara lomim medana ye gurana ke Maro yo ipamaditi Kirisi ye ni ke matenge i, ngan le dawa ben kaye Kirisi kamadit ye ni ke matenge oo.

¹³Muku nga, ang ngan ben di tooltool yo tikoro tinidi tiap nga, inbe kapas le katoo dada dook tiap yo iken lomim nga leu. Nen le ye dada dook tiap ke noonoo tina yo kayei nga, ngan ang ngan kayepe le dawa ben di tooltool matedi ye Maro matana. Bong Maro ipamaditang kaye Kirisi le kaye kakaua yepongo yo paunu i, inbe igiri noonoo kiang le imot. ¹⁴Le moolmool, dada dook tiap yo tayei nga, ngan betanga ki iken, inbe iyei ben koi kiidi le ipaposidi ye noonoo kiidi, a be nen ngan Maro iyemenai idi ye. Bong Maro iwulngan betanga tina, inbe ipatoto lo kai palasingi kaini. ¹⁵Ngan ye urata tani yo Kirisi iyeii ye kai palasingi kaini i, in le Maro irautoo gurana ke di so matana matana yo gurana kidi mai mata nga, inbe yo edi maimai nga lapau. Inbe ikatte dawa kidi ke patokongo a ipammoo di ye di tooltool matadi.

Ger Yo Ipa Ye Di Tooltool Ke Tana Nga Sa Ke Be Ilonidi Tiap

¹⁶Ngan la kin kalongo pang tool sa yo iwete be ole Maro iyemenai ang ye so yo kakan too kayin, ngan be. Inbe kumata le di tooltool sa tiwete pang be katoo dada kidi ye kamatanga lal maimai ke sungunu, too lal ke taudu paunu, too lal ke maryoongoo nga, ngan kalongo betanga kidi be. ¹⁷Ngan so tina ngan ben tarkilanga ke Kirisi yo be pang dama ni ngan pombe i. Bong Kirisi pombe oo, le tarkilanga tina ngan la takamata ye Kirisi koot nga. ¹⁸Nen le kin katoo betanga ke di tooltool yo koodi mede be katoo di ye dada kidi ke sungunu, ngan be. Di ngan tiwete be kakap masngana pang ang tapmim, inbe kasung pang di bangabangana. Di tooltool yo nen nga, ngan tiwete be betanga kidi ngan ipa ye mianga, bong di ngan lodi kaua urata ye so ke tana i leu, le di tapdi tiyitmak edi, inbe tiwetewete betanga yo taukan punu nga. ¹⁹Le di tooltool yo nen nga, ngan tiyege Kirisi le tiye tigaua mulu tiap. Bong idi nga lod galanga nen, Kirisi in dawa ben idi kutodo, inbe idi nga ben ya baene le kene inbe soonoo kapala yo iken ye tinini nga. Ngan kumata be idi nga taye tagaua nga, ngan ole ilonidi, inbe ipamedidi dawa ben Maro lono be iyei nga.

²⁰Ang ngan ben kaye Kirisi kammata oo. Ngan la dada dook tiap ke tana nga taukan gurana yo be iparamang mulu nga. E nga yelei a kayepe ben di tooltool ke tana i nga? Inbe nga yelei a katoo ger le dada ke di tooltool ke tana i nga? ²¹Di tooltool yo titoo ger tina, ngan tiwete nen, “Kin kouo so in be! Kin kon toko so in be! Kin kutoko so in be!” ²²Bong ger yo nen nga, ngan iwete ye so yo takap a tayei urata ye kasin,

ngan ole mooloo tiap be imot nga. Yesoo, ger kidi tina, ngan ipa ye di tooltool ke tana i, inbe titoo di tapdi lodi a tipatomonai di tooltool ye be titoo. ²³ Ngan moolmool, di tooltool kapala ole lodi tar nen, ger yo nen nga, ngan ipa ye di tooltool yo lodi galanga mata nga, yesoo tikapye be tisung pang Maro ye dada kidi tapdi, le di tapdi tirauto di, inbe tikap masngana pang di tapdi tinidi, a be nen ngan tiyeii a lon ponana ye di. Bong ger tina ngan o ke be ilonidi a irautoo lodo yo iyolidi be la tayei noonoo in tiap.

Yepongo Gurunu Inbe Yepongo Paunu

3 ¹Ang ngan Maro ipamaditang kaye Kirisi ye ni ke matenge oo. Nen le katara lomim pang ye so dook mata yo iken ye malala ke Maro i. Ngan ye ni tani, in Kirisi iwur ye Maro baene oonoo. ²Nen le dada dook mata in nen, ye lal nga le imot ngan lomim kaua urata ye so yo iken ye malala ke Maro, ngan leu. Bong kin lomim kaua urata ye so yo ke tana i, nga be. ³Ngan awete nen, yesoo ang ngan lomim gurunu yo ke noonoo in imata oo. Inbe yepongo kiang in nookoot nga iken sollono ye Kirisi yo iye Maro tiyepe i. ⁴Le yepongo kiang tani, in ipa ye Kirisi. Nen le ye kene yo be imulu a si pombe mallangana inbe di tooltool tikamata ben ene mai san ke be tipayiti nga, ngan ang lapau ole kaye kayepe ye nunngana yo mai mata i.

Idi Nga Tayei Ben Tooltool Paunu

⁵Ngan nen le dada dook mata in nen, ole karaumata dada dook tiap ke tana yo iken lomim nga. Ngan dada dook tiap tina ngan nen; dada ke bauk, inbe dada yo giri leu ye Maro matana nga, inbe dada dook tiap yo tinimim iyolang be kayei nga, inbe dada dook tiap ke noonoo yo lomim be kayei nga, inbe dada dook tiap yo be matamim gorengana ye so nga. Ngan dada yo ke be matamim gorengana ye so i, in dawa ben dada dook tiap ke sungunu pang di maro yo kai padodo nga. ⁶Le kin kayei dada dook tiap yo nen ngan be, yesoo kate malmal ke Maro ole isi pang ye di tooltool yo tiyei dada dook tiap nen nga. ⁷Muku ngan, ang ngan kapa le kayei dada dook tiap yo nen nga. ⁸Bong nookoot nga ole kakatte dada dook tiap le imot yo ben dada ke kate malmal le passakungu, inbe dada matana matana yo be kakap masngana pang di tooltool kapala, inbe dada ke be kawete mur ye di diemim, inbe dada dook tiap yo kawete betanga dook tiap pang di tooltool kapala, inbe dada dook tiap yo kawetewete betanga yo giri leu nga. ⁹Le kin kallung di diemim kapala be, yesoo kagiri lomim gurunu in le ipa ye dada dook tiap yo ki, ngan oo. ¹⁰Inbe ang ngan kayei ben tooltool paunu, yesoo Maro yo iyei so le imot a iyei paunu mulu i, in iportak lomim le iyei paunu. Ya in iyei nen le ole lomim galanga ye moolmool, inbe ole kayepe le dawa ben ya i. ¹¹Ngan nen le idi tooltool yo tayei paunu koot

nga, ngan idi le imot tayepe gaongo leu. Le kin tawete be idi nga ke Girik too ke Yuda, too idi nga tikoro tiniidi too tikoro tiniidi tiap, too idi nga tool gok, too idi nga ke malala Siktia,^a too idi nga tool ke poranga too poranga tipa, ngan be, yesoo so tina yo nen nga, ngan so sokorai. Bong so yo maiyoko i, in la Kirisi yo iyepe idi atu atu lodo i.

¹² Ngan ang ngan Maro lono pang mai san, inbe ipootang panga, le kayei ben di tooltool ki ya taunu yo taukadi busunu ye matana nga. Ngan nen le ole katoo dada dook mata yo nen nga. Ole lomim pang di diemim a kayei dada yo dook mata ngan pang di, inbe ole katoo dada yo be karautoo ang le kadu lopo ye di diemim kapala nga, inbe kayepe le katemim sil dook mata pang di tooltool kapala, inbe kin katemim malmal tarai pang di tooltool be. ¹³Nen le kumata em atu be iyei dada dook tiap sa le be kam betanga sa ye nga, ngan kin katem malmal ye be, bong kutoko too katem, inbe kugiri dada dook tiap ki ke noonoo yo iyei nga. Ngan Tool Mai igiri noonoo yo kiang ngan oo, le be nen ngan ole ang lapau kagiri noonoo kidi diemim yo tiyei pang nga. ¹⁴Inbe dada dook mata atu yo be kayeii le ipa ye dada dook mata kapala in nen, ole lomim mai san pang di tooltool kapala. Ngan dada dook mata tani in iduk so nga le imot le ang ngan ke be kagaua lomim le atu.

¹⁵ Ang ngan, Kirisi igau ang a kagaua le atu panga, le ang ngan kayei ben baene le kene inbe soonoo kapala yo ke tinini nga. Le kumata be nen nga, ngan kayepe le lo silene ke Kirisi in iyakala lomim ye dada yo be kayei nga, yesoo ang ngan Maro ipootang be kayepe nen. Inbe kawete lo ponana kiang panga lapau. ¹⁶Inbe kaparama betanga ke Kirisi le imede ye lomim, a be nen ngan kayei urata kiang ye. Ngan nen le ole katoo lo galanga kiang le imot yo Maro ikap pang nga, inbe kapatomonai di diemim kapala ye dada yo dook mata nga, inbe kakarata di ye dada dook tiap yo tiyei nga. Inbe ang ngan kawou woungu yo iken ye Rau ke Woungu nga, inbe woungu kapala ke lo ponana, inbe woungu yo Maro Amunu Silene inin pang a iken lomim nga. Nen le dook mata be kaparama betanga ke Kirisi le imede, inbe kawou woungu tina le ipa ye lo ponana kiang pang Maro. ¹⁷Inbe soo so yo be kaweta inbe soo so yo be kayei nga, ngan so tina nga le imot ngan kayei ye Tool Mai Yesu ene. Inbe ye Tool Mai tani in ene, ngan kawete lo ponana kiang pang Tamada Maro lapau, yesoo ya in la ilonidi i.

Noonoongoo Pang Di Tooltool Ke Kirisi

¹⁸ Ang di garup yo kerenge nga, ole karaua pang di nimimtooroo. Ngan dada yo nen i, in la dook mata ye Tool Mai matana i.

---

^a **3:11** Di tooltool yo tipa ye malala Siktia nga, ngan di tooltool tikamata di ben di tooltool dook tiap, le dawa ben di tooltool sokorai yo taukadi edi nga.

¹⁹Inbe ang di tamoto yo kerenge nga, ole lomim mai san pang di rimamim. E kin katemim malmal tarai pang di be, bong kayepe le lomim sil dook mata pang di.

²⁰Inbe ang di kakase, ole karaua pang di tamamim le di tinamim ye so tina nga le imot. Ngan dada dook mata yo nen in la Tool Mai lon ponana ye i.

²¹Inbe ang di kakase tamadi, kin kayei di natumim a katedi malmal be. Ole nen ngan lodi tar be o ke be tiyeie urata sa dook, ngan tiap.

²²Inbe ang sema yo kayei urata ben di poranga pang di kuto maimai kiang ke tana i nga, ngan ole kalongo betanga kidi a katoo dook ye so nga le imot. Le kin kakaua lungunu ye di ben di tooltool kapala tiyei, nga be. Di ngan tiyei urata dook mata leu ye kene yo di kuto maimai kidi timan potai a tikamata di nga, a be nen ngan lodi dook mata pang di. Bong ang ngan kagaua lomim le atu be kayei urata dook mata ye kene yo kuto mai kiang ikamatang ye i, inbe ye kene yo iyepe manga mooloo yang, ngan lapau. Ngan nanga, kaporonaia Tool Mai, inbe kagaua lomim le atu be kayei urata dook. ²³Ngan la soo urata yo be kayei nga, ngan kagaua lomim le atu ye, inbe kayei dook le imot. Yesoo, urata kiang yo kayei nga, ngan ben kayei pang di tooltool ke tana i tiap, bong pang Tool Mai. ²⁴Ngan nen le lomim tut dook ye so dook mata yo Tool Mai ipoto pang di tooltool ki nga, ngan ole ikap pang ye urata koootoonoo kiang. Le tool kuto mai moolmool yo kayei urata panga i, in la Kirisi i. ²⁵Bong kumata le ang tina atu be iyei dada dook tiap nga, ngan ole Maro iyemenaii ye dada dook tiap ki yo ikapsap ye i. Yesoo, ye kene yo Maro be ikarata betanga kidi tooltool ye in nga, ngan ole itoo dada ataleu ye di tooltool nga le imot.

4 ¹Inbe ang di tooltool yo kayei kuto maimai pang di poranga kiang nga, ngan ole kayei dada yo dook mata inbe tarantatu nga, ngan pang di. Yesoo, lomim galanga nen, ang ngan, tool atu la iyei kuto mai pang a matan kalang i. Ngan ya in kuto mai kiang yo iyepe ye malala ke Maro i.

Dada Kapala Yo Be Tatoo Ngan Nen

²Ole kaparama dada ke pataraungu le ikenen leu. Inbe kene yo be kapatarau ye in nga, ngan matamim galanga dook, inbe kawete lo ponana kiang pang Maro. ³Inbe ye kene yo be kapatarau nga, ngan ole kataram ye pataraungu kiang lapau, a be nen ngan Maro ikarata dada pam be awetewete pang di tooltool ye betanga ke Kirisi. Ngan betanga ki in muku ngan iken sollono, bong nookoot nga Maro ipaposi a iken mallangana oo. Ngan betanga tani in la aweteweta a le tikau au se ayepe rumu dook tiap kidi talnga dikidiki lono ye i. ⁴Le kapatarau pang Maro nen, be ole ilonau a nen ngan awetewete betanga tani in lo mallangana

pang di tooltool dawa ben yo ipootau be ayeie urata tani nga. ⁵Ngan ang ngan lapau, ye kene yo kaye di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu tiap ngan be kaye di kayepe nga, ngan lomim kaua urata dook muku ngan, lo ngan be kayei dada dook mata pang di. Ole nen ngan lal yo kaye di kayepe ye i, in ila ilene sokorai. ⁶Inbe ye kene yo be kawetewete pang di tooltool tina nga, ngan ole lomim dook mata pang di a kawete betanga yo be kalon di ye nga. Ngan kumata le be kayei nen nga, ngan ole talngadi gorengana be tilongo betanga kiang, yesoo betanga kiang ngan ole dawa ben kaningi yo di tooltool titar tiek ilo ye le katedi massingi be tikani i. Nen le lomim galanga nen, i dada tani yo be karau torungu ke di tooltool yo be titorang ye, in naii.

Paulu Iwete Porai Betanga Ki Pang Di Kolosi

⁷Tikikus la be imala pang yang i, a be nen ngan mala ikaua bingi pang ye so yo pombe pang yau nga. Ngan ya in emam atu yo am nga lomam panga mai san i. Inbe ya in itara lono medana pang Tool Mai, inbe iyei urata ben kapraingi ki dawa ben am nga. ⁸Ngan la ayawari be imala pang yang, a be nen ngan mala ikaua bingi pang ye so yo pombe pang yam ni nga, inbe nen a ipamedang ye lomim medana yo kataru pang Kirisi i. ⁹Inbe tool kiang yo Onesimus i, in la awanga a iye Tikikus timala i. Ngan ya in ede atu yo itara lono medana pang Yesu, inbe am nga lomam panga mai san i. Le yaru ole tikaua bingi pang ye so le imot yo pombe ni nga.

¹⁰Inbe Aristakus yo nookoot nga amru amyepe ye rumu dook kidi talnga dikidiki lono i, in iyawara lo ponana ki pang. Inbe Maka yo rara ke Banabas i, in ya lapau iyawara lo ponana ki pang. Ngan Maka tani in ayawara betanga pang ye dada yo be kayei panga nga. Le kumata be imala pombe nga, ngan lomim ponana ye a kakauu. ¹¹Inbe Yesu, yo tiwete ene san ye Yastus i, in ya lapau iyawara lo ponana ki pang. Ngan di sotol tina nga di leu la di tooltool ke Yuda yo tilonau a aye di amkaua urata ye di tooltool le imot ye dada yo be Maro igaua di panga ya taunu a be matan kala di nga. Inbe di tol tina nga tipamede lok le iken dook mata. ¹²Inbe Epapras iyawara lo ponana ki pang lapau. Ngan ya in tool kiang, inbe iyei urata ben kapraingi ke Yesu Kirisi. Inbe kanakana nga ipatarau pang Maro le gurana nen, be ole ilonang a be nen ngan lomim galanga dook ye dada dook mata yo Maro lono be katoo nga, inbe kakodo le kamede ye. ¹³Le au i akamata inbe alonga le awete galangana pang nen, ya in ikaua urata mai san be ilonang kaye di tooltool yo tiyepe malala mai Laodisia inbe Ariapolis nga. ¹⁴Inbe tool kiam Luka, yo tool ke bar inbe lomam panga mai san i, in iye Demas tiyawar lo ponana kidi pang lapau. ¹⁵Inbe lok be kawete lo ponana kiau pang di diede yo tiyepe Laodisia nga. Inbe kawete lo ponana kiau pang Nimpa iye di tooltool yo titara lodi medana pang Yesu a tigaua rumu ki nga.

¹⁶Ngan rau i le be tikinkati pang le imot nga, ngan lok be ole kayawari pang di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Laodisia ngan lapau a tikinkati pang di. Inbe rau yo muku ngan ayawari pang di tooltool ke Laodisia i, in lok be ole kakauu ye di a kakinkati lapau.

¹⁷Kawete pang Akipus nen, kayei ne, “Ole kukawai dook, inbe kuyeie urata yo Tool Mai ikauu pong in dook le lo urata tani in imot.”

¹⁸Au Paulu la awodo betanga ke lo ponana tina nga ye au tauk baek i. Inbe ang ngan ole lomim tutau ye pataraungu ye yo nookoot nga ayepe ye rumu dook tiap kidi talnga dikidiki lono nga. Le apatarau nen, be Maro lono pang mai san a iyei dada dook mata pang.